

PRAWO PORÓWNAWCZE - TRADYCJE PRAWNE

Fryderyk Zoll

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Przyczyny poszukiwania kryteriów klasyfikacji porządków prawnych
- ◉ Różne próby uporządkowania tradycji i kręgów prawnych (*Zweigert/Kötz*):
- ◉ Najstarsze próby systematyki (*Esmein*) wyodrębniają kręgi: romański, germański, anglosaski, słowiański, islamski
- ◉ Próby wskazania podobieństw treściowych porządków prawnych: podział na kręgi - francuski, germański, skandynawski, angielski, rosyjski, islamski, hinduski (*Arminjon/Nolde/Wolff*)

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- Kryteria podziału według René Davida: ideologia i technika legislacyjna: podział na zachodnie porządki prawne; sowieckie porządki prawne, prawa islamskie, hinduskie i wreszcie chiński porządek prawny
- Późniejsze kwalifikacje Davida: rodzina romańsko - germańska, Common Law, prawo żydowskie, hinduskie, prawo Dalekiego Wschodu oraz inne systemy, obejmujące przede wszystkim porządki afrykańskie

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Podział Granta Gilmora:
- ◉ Klasyczne porządki prawne
- ◉ Romantyczne porządki prawne

Kryterium tego podziału wynika z próby oceny, czy dane prawo rozwijało się w sposób organiczny i naturalny czy też zostało świadomie zaprojektowane.

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

◉ Porządki „klasyczne”

◉ prawo amerykańskie (USA)

prawo
francuskie

◉ Porządki „romantyczne”

◉ prawo angielskie

prawo
niemieckie

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- Przeporządkowanie do poszczególnych tradycji prawnych - różne tradycje w ramach jednego porządku czy konieczność spojrzenia całościowego na dany porządek prawny?
- *Grundsatz der materiebezogenen Relativität*
- Zweigert/Kötz
- Zmiany kulturowe i ich wpływ na klasyfikację porządków prawnych
- *Grundsatz der zeitlichen Relativität*
(Zweigert/Kötz)

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Kryteria wyróżniające (*Zweigert/Kötz*)
- ◉ 1) geneza historyczna danego porządku prawnego
- ◉ 2) dominujący sposób argumentacji prawniczej
- ◉ 3) szczególnie charakterystyczne instytucje prawne
- ◉ 4) rodzaj źródeł prawa i ich wykładnia
- ◉ 5) czynniki ideologiczne

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Tradycja historyczna
- ◉ Wspólne źródła
- ◉ Recepcje - porządki „matki” i porządki „córkki”
- ◉ Warstwy historycznego wpływu
- ◉ Centra integracji i procesy rozpadu - ich znaczenie dla klasyfikacji porządków prawnych

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ **Specyficzny sposób argumentacji prawniczej**
- ◉ - styl kontynentalny (scholastyczny) - badanie, w jaki sposób dana norma ma rozwiązywać problem prawny, także nieprzewidziany przez jej twórców
- ◉ - styl „sądowy” - skoncentrowany na przewidzeniu, jak sędzia rozstrzygnie dany spór na podstawie dotychczasowych rozstrzygnięć
- ◉ - „walka o prawo” w tradycji zachodniej v. funkcjonalna koncepcja społecznej harmonii

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ **Charakterystyczne instytucje prawne:**
- ◉ dla systemów anglosaskich: consideration, trust, agency, torts
- ◉ dla tradycji romańskich: cause, action directe, action de in rem verso,
- ◉ dla tradycji germańskich: skłonność do klauzul generalnych, wyraźne wyodrębnianie czynności rozporządzających, koncepcja „odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia” (*Wegfall der Geschäftsgrundlage*), szczególne rozbudowanie i rola przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, system księgi wieczystej

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Rodzaje źródeł prawnych i metody wykładni prawa
- ◉ Różnice w metodologii wykładni tradycji anglosaskiej - wykładnia językowa
- ◉ Wielość metod wykładni w tradycjach kontynentalnych

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ **Religie i ideologie**
- ◉ Znaczenie religii dla porządków prawnych - prawo muzułmańskie, hinduskie, żydowskie
- ◉ Znaczenie organizacji społeczeństwa - solidaryzm i indywidualizm

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Systemy mieszane (hybrydowe)
- ◉ Quebec
- ◉ Luisiana
- ◉ Izrael
- ◉ RPA
- ◉ Szkocja

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Procesy unifikacji i konwergencji porządków prawnych
- ◉ Postępująca „hybrydyzacja” wszystkich porządków prawnych
- ◉ Granice „hybrydyzacji” - utrzymanie znaczenia wyodrębniania różnych tradycji prawnych
- ◉ Granice konwergencji i ekwiwalentności

STYL TRADYCJI PRAWNYCH

- ◉ Użyteczność klasyfikacji tradycji prawnych i jej zawodność
- ◉ Klasyfikacje ułatwiają prowadzenie badań komparatystycznych - uogólniają te tradycje jednak w sposób mylący